

Machineveiligheid algemeen

Goedgekeurd door Sociale Partners

Getoetst door Inspectie SZW

Het werken met machines, apparaten, gereedschappen en installaties (hierna te noemen: machines) is veilig als gewerkt wordt volgens onderstaande instructies. Aanpassingen aan machines vragen om een nieuwe veiligheidsbeoordeling.

Wat is de gewenste situatie?

- ✓ De werkplek en werkomgeving zijn zo veilig en gezond mogelijk.
- ✓ Er wordt verantwoord om gegaan met machines.
- ✓ De machine is veilig en wordt gebruikt en onderhouden volgens de gebruikshandleiding.
- ✓ De medewerkers zijn aantoonbaar deskundig en geïnstrueerd en handelen daar naar.

Maatregelen

- Koop alleen CE gemarkeerde machines.
- Werk met veilige machines, inclusief Nederlandse documentatie en gebruikshandleiding. Dit geldt voor nieuwe, gewijzigde en zelfgemaakte machines.
- Laat oudere machine (voor 1995 zonder CE-markering) beoordelen door een deskundige (bijvoorbeeld een veiligheidskundige) aan de hand van de Richtlijn Arbeidsmiddelen.

Toelichting op de maatregelen

Bij aanschaf van een nieuwe machine

- Stel vooraf, samen met de betrokkenen in het bedrijf, een programma van eisen op. Hierin is aandacht voor: geluids- en trillingsniveau, gebruiksgemak, klimaat, stof, chemische stof, uitlatemissies en dieselmotoremissies.
- Controleer na aanschaf, voor in gebruik stellen, of de machine veilig gebruikt kan worden. Raadpleeg eventueel een deskundige. Een CE gemarkeerde machine wordt vermoed te voldoen aan de veiligheidseisen als hij voorzien is van de CE type plaat en een [EG-verklaring van overeenstemming](#) en wordt gebruikt volgens de gebruikshandleiding.

- Maak, bij aanschaf van een machine, gebruik van het formulier [VGM eisen bij aanschaf van een machine](#)
- Zie erop toe dat de leverancier bij aflevering van de machine de volgende documenten aan u overhandigt:
  - een gebruikshandleiding in de Nederlandse taal. Deze bestaat uit service- en onderhoudsvorschriften voor gespecialiseerd personeel en een gebruiksaanwijzingen voor uitvoerend personeel.
  - een schriftelijke, ondertekende, EG-verklaring van overeenstemming of te wel conformiteitsverklaring.

Gewijzigde machine

- Wie wijzigingen aanbrengt aan een machine, wordt als producent van een volledig nieuwe machine beschouwd als:
  - het door de fabrikant omschreven bedoelde gebruik wijzigt of
  - er nieuwe risico's ontstaan of
  - bestaande risico's groter worden.
- In deze gevallen moet de eigenaar/gebruiker ervoor zorgen dat aan alle CE-verplichtingen (technisch constructiedossier, gebruikshandleiding en EG-verklaring van overeenstemming) wordt voldaan.

Zelfgemaakte machine

- Wie zelf een machine maakt, wordt beschouwd als fabrikant. De fabrikant van machines moet zorgen dat aan alle CE-verplichtingen (technisch constructiedossier, gebruikshandleiding en EU-verklaring van overeenstemming) wordt voldaan.

Aan elkaar koppelen of in lijn gebruiken van (CE) machines:

- Als twee of meer (CE) machines aan elkaar worden gekoppeld, ontstaat een nieuwe machine. Dan moet opnieuw gecheckt worden of er is voldaan aan de verplichtingen uit de machinerichtlijn.
- De combinatie van een graafmachine en verwisselbare graafbak wordt niet als een nieuwe machine beschouwd en hoeft dus niet opnieuw gecheckt te worden. Het verwisselbaar uitrustingsstuk moet ook voorzien zijn van CE markering (type plaatje).

De gebruikershandleiding schrijft voor welke uitrustingsstukken binnen de CE markering aangekoppeld (gebruikt) kunnen worden.

Oude (niet CE) machine:

- Voor machines die voor 1995 in werking zijn gesteld, gelden de CE-verplichtingen niet (constructiedossier, gebruikshandleiding en EG-verklaring van overeenstemming). Wel moet de veiligheid beoordeeld worden aan de hand van

bijlage 1 uit de [Richtlijn Arbeidsmiddelen](#) (hoofdstuk 7 Arbobesluit).

- De werkgever is verplicht veilige arbeidsmiddelen beschikbaar te stellen.
- Bij deze machines moet een gebruikshandleiding zijn of moet er een gemaakt worden.
- Laat bij twijfel over de veiligheid van een machine een beoordeling uitvoeren door een deskundige van het eigen bedrijf of door een veiligheidskundige. Neem voor meer informatie contact op met [Stigas](#).

Onderhoud en keuring van machines

- Laat machines zodanig onderhouden dat zij blijven voldoen aan de veiligheidseisen. Dat is niet alleen van belang voor de levensduur van de machine, maar ook voor de veiligheid van degene die er mee werkt.
- Laat de machine zo vaak keuren als noodzakelijk is voor een goede staat. De frequentie hangt af van de onderhoudsvoorschriften van de fabrikant, de gebruiksintensiteit en de gebruiksomstandigheden.
Zie voor keuringslijsten: <https://de-opleider.nl/downloads/checklisten/>
- Voor hef- en hijsmiddelen geldt dat deze minimaal een keer per jaar moeten worden gekeurd.
- Laat de keuring van een arbeidsmiddel uitvoeren door een deskundige (zie tabel hier onder). Het is aan de werkgever om vast te stellen (en aan te tonen) wie deskundig genoeg is om de keuring uit te voeren.
- **LET OP: NEN 3140 KEURINGEN ZEGGEN NIETS OVER DE ALGHELE VEILIGHEID VAN EEN MACHINE, MAAR HEBBEN ALLEEN BETREKKING OP DE ELEKTRISCHE VEILIGHEID**
- Zorg dat de bevindingen van de keuringen vastgelegd zijn
- Zie erop toe dat de volgende keuringsdatum leesbaar op de machine wordt vermeld, bijvoorbeeld op een keuringssticker.

Voorbeelden	Deskundigheid keurmeester
Eenvoudig handgereedschap, kruiwagens, steekwagens, handpalletwagen, e.d.	De keuringen worden verricht door personen die voorlichting en instructie hebben gehad over de manier van keuren van deze arbeidsmiddelen.
Land- en tuinbouwmachines, zoals maaimachine, sorteermachine en transportbanden, aangedreven handgereedschap.	De keuringen worden verricht door deskundige personen, die door de werkgever zijn aangewezen en zijn opgeleid om keuringen te kunnen uitvoeren.

Trekker, heftruck, zelfrijdende machines en elektrisch handgereedschap.

De keuringen worden verricht door speciaal daartoe opgeleid personeel. Zij beschikken over voldoende kennis en kunde en de nodige keuringsuitrusting. De werkgever dient zich daarvan te overtuigen.

Opleiding en instructie

- Spreek af dat de leverancier bij aflevering een uitgebreide instructie verzorgt over de eigenschappen en gevaren van de machine, de werking en het dagelijks en periodiek onderhoud. Zorg dat alle betrokkenen hierbij aanwezig zijn. Voor sommige machines kunnen speciale opleidingseisen gelden, zoals de motorkettingzaag en de hoogwerker.
- Bied de betrokken medewerkers de gebruiksaanwijzing in begrijpelijke vorm aan. Zet anders de belangrijkste aandachtspunten op een werkinstructiekaart.
- Verhoog de kennis door een instructie op de werkplek.
- Zorg dat de machine uitgeschakeld is en stil staat, voordat begonnen wordt met het verhelpen van een storing, het uitvoeren van onderhoud of het afstellen van de machine.
- Houd toezicht. Stem het toezicht af op de deskundigheid van de medewerker en de risico's op de werkplek. Herhaal voorlichting en instructie als blijkt dat, bij toezicht, medewerkers zich niet houden aan de instructies.
- Bespreek (bijna-)ongevallen die in het bedrijf of in de sector hebben plaats gevonden.

Persoonlijke beschermingsmiddelen

- Gebruik tijdens het onderhoud aan machines de persoonlijke beschermingsmiddelen, zoals bijvoorbeeld werkkleding (overall), veiligheidsschoenen en handschoenen.
- Gebruik handschoenen niet bij gevaar van intrekken of indraaien (bijvoorbeeld boormachine)
- Gebruik gehoorbescherming bij schadelijk geluid (meer dan 80 decibel). Gebruik altijd oogbescherming bij verspanende werkzaamheden, slijpen, boren, enz.
- Gebruik oogbescherming bij verspanende werkzaamheden zoals slijpen en boren, etc.

Meer informatie

- Brochure en toolbox: [Ik rij veiliger](#)

Foto: Oude onbeveiligde spitmachine

Foto: Oude beveiligde spitmachine

Foto: Moderne beveiligde spitmachine (CE)

Checklist voor de gebruiker

-] Bedien geen machine waarvoor je niet bent geïnstrueerd of opgeleid.
-] Controleer altijd de machine voor gebruik. Let op de keuringssticker.
-] Ga na of een machine veilig staat opgesteld.
-] Gebruik de machine niet als beveiligingen haperen, verwijderd of overbrugd zijn.
-] Gebruik de machine op de voorgeschreven wijze.
-] Meld opgemerkte gevaren direct aan de leidinggevende.
-] Zet de motor af en de sleutel eruit bij het verhelpen van een storing of het afstellen van de machine.

] Meld (bijna) ongevallen.

Checklist voor de monteur

] Reinig de machine voordat je er aan gaat sleutelen.

] Plaats de machine stabiel.

] Zorg dat er bij het proefdraaien een tweede persoon aanwezig is. Deze persoon moet de machine snel kunnen uitzetten als dat nodig is.

] Volg de service- en onderhoudsvorschriften van de gebruikshandleiding van de machine.

] Zorg dat de veilige werking van de machine in stand blijft.